Runderen horen in de wei

Weidegang voor runderen is een win-win-win voor dierenwelzijn, natuur en klimaat.

✔ **Beter voor de dieren.** Grazers horen te grazen. In een dierwaardige veehouderij hebben alle runderen weidegang.

✔ **Beter voor de natuur.** In de wei vormt minder ammoniak, dus is er minder stikstof die kan neerslaan op natuurgebieden.

✔ **Beter voor het klimaat.** Runderen die vers gras eten, stoten minder methaan uit.

Beter voor de dieren

Runderen zijn zeer gemotiveerd voor toegang tot buitenuitloop. Ze besteden volgens diergedragsdeskundigen van de Universiteit Utrecht een groot deel van hun tijd aan foerageren, zoeken, manipuleren en eten van voedsel.[1]

Runderen zijn voornamelijk grazers, maar eten ook van bomen en struiken. Kalveren in de wei laten van jongs af aan een motivatie zien om gras te verkennen en te verteren. Voor de gezondheid van kalveren is het van belang dat ze vanaf een leeftijd van twee weken naast moedermelk ook toegang krijgen tot gras en ander ruwvoer.

Als koeien zelf de keus krijgen, vertonen ze volgens de Raad voor Dierenaangelegenheden een voorkeur om een groot deel van hun tijd buiten door te brengen, zeker ’s nachts.[2] Uit Amerikaans onderzoek is zelfs gebleken dat runderen evenveel inspanning leveren voor weidegang als voor toegang tot krachtvoer.[3]

Weidegang voorziet in uiteenlopende omgevingsprikkels en gedragsverrijking, doordat dieren in een kuddeverband kunnen verkeren in een complexe fysieke leefomgeving met ruimte om te exploreren, frisse lucht, zonlicht, een bioritme, keuzevrijheid en variatie. Hierdoor draagt weidegang niet alleen bij aan de vervulling van de graasbehoefte, maar ondersteunt het soorteigen gedrag, de fysieke ontwikkeling, gezondheid en het welzijn van runderen in de breedte.

Toch verplicht het kabinet weidegang niet in de AMvB dierwaardige veehouderij. ‘Daarmee komt de AMvB’ – volgens wetenschappers van de Universiteit Utrecht en Wageningen University & Research – ‘onvoldoende tegemoet aan deze belangrijke behoeften van runderen.’[4]

Beter voor de natuur

In de weide komen mest en urine niet bij elkaar, waardoor minder ammoniak vormt. Boeren kunnen met veel weidegang dus hun stikstofuitstoot verlagen. Het is van belang dat reductie van veldemissies meetellen voor de stikstofdoelen, en dat boeren die veel weidegang toepassen hiervoor worden beloond met geborgde emissiereductie.

---

[1] T. Bas Rodenburg, Mona F. Giersberg, Vivian C. Goerlich, ‘Quickscan informatieset Convenant dierwaardige veehouderij,’ Universiteit Utrecht (december 2022) 35
[2] Lorenzo Leso et al., ‘Free-choice pasture access for dry cows: Effects on health, behavior, and milk production,’ *Journal of Dairy Science* 106, 11 (2023) en Raad voor Dierenaangelegenheden, *Zienswijze Dierwaardige veehouderij* (2021) 12
[3] Marina A. G. von Keyserlingk et al., ‘Dairy cows value access to pasture as highly as fresh feed,’ *Scientific Reports* 7, 44953 (2017)
[4] Imke de Boer, Bram Bos, Fleur Hoorweg, Bas Kemp, Liesbeth Bolhuis, Bas Rodenburg, Elsbeth Stassen, Arjan Stegeman, ‘Wetenschappelijke toets AMvB Dierwaardige Veehouderij,’ Wageningen University & Research, Utrecht University (juli 2025) 6

Weilanden kunnen worden ingezaaid met kruidenrijk grasland, wat de lokale biodiversiteit te goede komt maar ook de runderen die daardoor een gevarieerder dieet krijgen. Extensief begraasde graslanden met potstallen zorgen voor een hoge rijkdom aan bloemen, vlinders en vogels. Daarnaast is kruidenrijk grasland beter bestand tegen droogte.

Beter voor het klimaat

Door eerder te beginnen met weiden en in het najaar langer door te gaan, kunnen rundveehouders nog meer vers gras benutten. Dit kan de methaanuitstoot uit de pens van het dier verlagen.[5]

Weidegang zorgt ook voor gezondere dieren. Onderzoeken tonen minder uierontstekingen[6] en minder kreupelheid[7] aan. Veehouders hoeven hierdoor minder koeien te vervangen en minder jongvee op te fokken. Een langere levensduur van 4 tot 15 maanden kan de methaanuitstoot op bedrijfsniveau met 1,2 tot 3,8 procent verlagen.[8]

Beleidsopties

Ongeveer 85 procent van de bedrijven heeft een veebezetting per hectare beweidbare oppervlakte waarbij ze kunnen voldoen aan de weidenorm uit het Convenant Weidegang (2012) van minimaal 120 dagen weidegang gedurende minimaal 6 uur per dag.[9] Nu voldoet 72 procent van de bedrijven aan deze weidenorm.

Vooral grootschalige, intensieve bedrijven beweiden niet. Circa 67 procent van de melkkoeien en 32 procent van de vrouwelijke kalveren krijgt weidegang. Vleeskalveren komen nooit buiten. In de vleesveehouderij mogen veel zoogkoeien met hun kalfjes naar buiten, maar worden mestrunderen en stieren (een groot deel van hun leven) binnen gehouden.

Voor (meer) weidegang voor melkkoeien zijn verschillende berekeningen:

Berekeningen	**Indicatieve reductie NH_3/jaar**
Alle melkkoeien minimaal 720 uur/jaar	0,7 kton
Van 720 → 1.220 uur/jaar	0,5 kton
Van gemiddeld 1.031 → 1.500 uur/jaar	1,8 kton[10]
Alle melkkoeien gemiddeld 1.900 uur/jaar	4,4–4,5 kton[11]

Voor ammoniakreductie is vooral het totaal aantal uren per jaar van belang, omdat meer weidegang de tijd dat mest in de stal en kelder ligt verkort. Tegelijk komt er meer mest op het land terecht, waar ammoniak kan vervluchtigen. Het netto-effect is echter een reductie. Een uniforme effectinschatting van BIJ12 geeft als rekenvoorbeeld: 500 uur extra weidegang, van 720 naar 1.220 uur, levert bij een bedrijf met 100 koeien 5 tot 7,5 procent minder ammoniakuitstoot op.[12]

---

[5] Netwerk Praktijkbedrijven, ‘Weidegang: koeien eerder en langer naar buiten helpt bij verlagen methaan,’ 30 oktober 2026
[6] Steven P. Washburn et al., ‘Reproduction, Mastitis, and Body Condition of Seasonally Calved Holstein and Jersey Cows in Confinement or Pasture Systems,’ *Journal Of Dairy Science* 85, 1 (2002)
[7] Gabriela Olmos et al., ‘Hoof disorders, locomotion ability and lying times of cubicle-housed compared to pasture-based dairy cows,’ *Livestock Science* 125, 2–3 (2009) en Anna Tillack et al., ‘The relationship between lameness prevalence and pasture access in 659 dairy herds in Germany,’ *PLoS ONE* 19, 6 (2024)
[8] Netwerk Praktijkbedrijven, ‘Voer- en managementmaatregelen verlagen methaanuitstoot,’ 12 oktober 2026
[9] Commissie Deskundigen Meststoffenwet, ‘Doorrekening bronmaatregelen stikstof in de melkveehouderij,’ 9 juni 2021, 10
[10] ABDTOPConsult, *Normeren en beprijzen van stikstofemissies* (2023) 51
[11] Carin Rougoor en Frits van der Schans, *Stikstofmaatregelen in de veehouderij*, CLM (2022) 13
[12] BIJ12, *Uniforme effectinschatting landbouw-bronmaatregelen voor vermindering van ammoniakemissies* (2015) 10, 23